

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **T. V.**, zastoupena Mgr. Jiřím Tašlem, advokátem se sídlem Příkop 843/4, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 10. 2021, č. j. 33 Ad 7/2020 - 186,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 24. 2. 2020, č. j. RN-835 808 4790-47091-KK, žalovaná zamítla námitky žalobkyně proti rozhodnutí ze dne 22. 11. 2019, č. j. R-22. 11. 2019-422/835 808 4790, jímž žalovaná zamítla žádost žalobkyně o přiznání invalidního důchodu pro nesplnění podmínek uvedených v § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“), který ji zamítl shora označeným rozsudkem. Krajský soud označil za stěžejní důkaz posudky posudkových komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“), jejichž vypracování nařídil. Tyto stanovily míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně na 20 % a určily jako rozhodující příčinu úzkostnou depresivní poruchu [položka 7a kapitoly V přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), dále též „vyhláška č. 359/2009 Sb.]. Žalobkyní doložený znalecký posudek MUDr. Lorence, který jako jediný určil za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého

zdravotního stavu žalobkyně mentální anorexii, krajský soud shledal rozporným a nepřesvědčivým. Krom toho je toto hodnocení založeno na principu funkční srovnatelnosti, ačkoliv jsou zdravotní postižení žalobkyně kvalifikovatelná. Jeho přesvědčivost navíc zásadně snižuje fakt, že znalec sám žalobkyni nevyšetřil. Naproti tomu hodnocení posudkové komise MPSV je založeno rovněž na vyšetření žalobkyně přísedícím psychiatrem. Toto hodnocení je rovněž konzistentní, úplné a přesvědčivé. Vychází z toho, že podle relevantních lékařských zpráv nedošlo u žalobkyně k podstatnému snížení stavu výživy dle BMI ani k výraznému snížení její hmotnosti, což znalecký posudek nevyvrací. Krajský soud se ztotožnil také se závěrem posudkové komise, že potíže žalobkyně zvládat práci přesčasovou, směnnou, s nutností rychlého rozhodování a se zvýšenou psychickou a fyzickou zátěží, nelze považovat za podstatné narušení samotného pracovního fungování, ale pouze za eliminaci z určitého pracovního zařazení. Nebylo tak podle něj prokázáno, že by byla žalobkyně invalidní alespoň v prvním stupni.

III.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Zdůraznila, že posudky vypracované v rámci správního a soudního řízení se zásadně lišily, především v podřazení jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pod konkrétní položku v rámci kapitoly V. Krajský soud měl proto nechat vypracovat revizní znalecký posudek nezávislým soudním znalcem, neboť o nestrannosti posudkových komisí lze vzhledem k jejich postavení pochybovat. Obě posudkové komise MPSV při kvalifikaci postižení stěžovatelky dostatečně nereflektovaly závažnost jejího psychického stavu a nezabývaly se dlouhodobým vlivem práce na její psychické a somatické zdraví. Dodatečně předložené lékařské zprávy přitom jasně dosvědčují negativní vliv pracovní činnosti na její zdraví. Rovněž zpochybnila správnost závěru posudkové komise, že rozhodným zdravotním postižením není mentální anorexie pro absenci vážnějších somatických potíží. Dále namítla, že v projednávané věci bylo třeba uplatnit princip funkční srovnatelnosti. Kapitola V položka 6 vyhlášky č. 359/2009 Sb. totiž nepokrývá středně závažné postižení mentální anorexií s poklesem pracovní schopnosti v rozmezí od 30 do 60 %. Posudkové komise MPSV rovněž nedostatečně reflektovaly proměnlivost zdravotního stavu stěžovatelky a skutečnost, že v době vydání rozhodnutí žalované byla téměř rok v pracovní neschopnosti, což mělo pozitivní vliv na její psychické a somatické zdraví. Dle stěžovatelky jí nebyla přiznána dostatečná ochrana před zhoršením jejího zdravotního stavu, neboť k jeho zhoršení prokazatelně dochází za situace, je-li vystavena standardnímu pracovnímu nasazení. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že posudkové komise zcela souladně zkonstatovaly coby dominantní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky klasifikovatelné postižení. Jejich závěry jsou přesvědčivé, a není tak nezbytné vypracování nového znaleckého posudku. Nelze souhlasit ani s tím, že by byly posudky ze správního a soudního řízení diametrálně odlišné, neboť všechny

pokračování

dospěly ke shodnému závěru o absenci podmínek pro uznání invalidity. Závěrem zdůraznila, že přezkum a dokazování směřuje ke zjištění skutečností, jež zde existovaly v době rozhodování správního orgánu. Kasační důvody tak nemohou obstát.

V.

[5] Nejvyšší správní soud předesílá, že se na nyní projednávanou věc užije § 104a odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném od 1. 4. 2021, podle něhož platí: *Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.* V nyní posuzované věci totiž krajský soud rozhodl po nabytí účinnosti příslušné novely s. ř. s. a současně rozhodoval specializovaný samosoudce (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, ze dne 5. 8. 2021, č. j. 10 Azs 196/2021 - 30, ze dne 14. 7. 2021, č. j. 10 Azs 184/2021 - 36, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021 - 30, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021 - 31, ze dne 24. 9. 2021, č. j. 10 Azs 225/2021 - 34).

[6] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k hodnocení toho, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Při tom vycházel ze závěrů usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž zdejší soud vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. Ačkoli se tak vyjádřil ve vztahu k předcházející právní úpravě nepřijatelnosti, která pamatovala pouze na posuzování ve vztahu k mezinárodní ochraně, závěry plynoucí z této judikatury jsou přiměřeně uplatnitelné také v nyní projednávané věci (shodně rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021 - 28, ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 9 Azs 110/2021 - 30, ze dne 23. 7. 2021, č. j. 4 As 156/2021 - 50, ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021 - 39, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021 - 31, ze dne 1. 9. 2021, č. j. 1 As 148/2021 - 44, ze dne 7. 10. 2021, č. j. 6 Azs 242/2021 - 21 atp.). Kasační stížnost lze tudíž přijmout k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního právního pochybení krajského soudu (srov. též Kühn, Z. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, k § 104a, především body 6 a 11).

[7] Kasační stížnost je nepřijatelná, neboť krajský soud postupoval v souladu s dosavadní judikaturou, od níž Nejvyšší správní soud neshledal důvod se odchýlit.

[8] Dle ustálené judikatury je posouzení vzniku invalidity otázkou odbornou, medicínskou, a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení je přitom stěžejním důkazem posudek posudkové komise zřízené MPSV. Úkolem správních soudů je vyhodnotit, zda je z posudku posudkové komise zřejmé, že byl stav účastníka řízení komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace, a že bylo přihlédnuto ke všem tvrzeným obtížím – tedy zda je posudkový závěr náležitě, přesvědčivě a srozumitelně zdůvodněn (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, č. 800/2006 Sb. NSS, ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013 - 22,

ze dne 11. 10. 2013, č. j. 4 Ads 42/2013 - 43; ze dne 8. 7. 2015, č. j. 10 Ads 116/2014 - 46, či ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 17/2017 - 15). S ohledem na obsah kasační stížnosti je třeba dále zdůraznit, že objektivitu závěrů posudkové komise nezpochybňuje sama skutečnost, že komise je orgánem MPSV (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003 - 35, či ze dne 31. 1. 2022, č. j. 10 Ads 119/2020 - 27).

[9] Soud může v případě potřeby uložit zpracování revizního posudku též znalci z oboru posudkového lékařství. Podle stabilní judikatury je však namístě dokazovat zdravotní stav účastníka řízení prostřednictvím ustanovení znaleckého posudkového orgánu na nejvyšší odborné úrovni teprve v případě, vzniknou-li pochybnosti o dosud zjištěném zdravotním stavu, zejména o stanovení určujícího zdravotního postižení (viz např. rozsudky ze dne 29. 7. 2003, č. j. 4 Ads 19/2003 - 48, ze dne 9. 10. 2013, č. j. 3 Ads 116/2012 - 24, či ze dne 15. 8. 2018, č. j. 3 Ads 212/2017 - 25). Tyto podmínky nebyly v daném případě dány. Všechny pět posudků posudkových lékařů zpracovaných ve správním a soudním řízení stanovilo dle přílohy vyhlášky č. 359/2009 Sb. jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 7 (poruchy osobnosti), konkrétně úzkostnou poruchu osobnosti na osobnostní bázi s vegetativním doprovodem. Pouze znalecký posudek MUDr. Lorence předložený stěžovatelkou dospěl k závěru, že rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je mentální anorexie. Krajský soud však vysvětlil, z jakého důvodu je tento znalecký posudek - na rozdíl od závěrů posudkových komisí - nepřesvědčivý a rozporný, což stěžovatelka nijak věcně nevyvrací. Posudkové hodnocení provedené ve správním a soudním řízení se lišilo jen ve stanovení stupně závažnosti postižení stěžovatelky. Posudkoví lékaři ve správním řízení nicméně nijak blíže nevysvětlili, na základě čeho dovedli podstatné narušení pracovního a sociálního fungování stěžovatelky. Obě posudkové komise v doplňujícím a srovnávacím posudku naopak řádně a přesvědčivě zdůvodnily, proč se v tomto ohledu odchýlily od závěru správního řízení. Zdůraznily, že stav stěžovatelky byl na rozdíl od správního řízení hodnocen za účasti lékaře v oboru psychiatrie a že u ní nedošlo k podstatnému narušení pracovního a sociálního fungování, což je ovšem právě posudkové hledisko stanovené pro položku 7 kapitoly V vyhlášky č. 359/2009 Sb. (srov. rozsudek ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016 - 29). Tyto závěry stěžovatelka nijak konkrétně nenapadla. Za popsání situace by již bylo nadbytečné přistoupit k provedení revizního znaleckého posudku, neboť mezi orgány lékařské posudkové služby v posudkové věci nevznikl žádný zásadní rozpor, především stran posudkových závěrů o invaliditě stěžovatelky, ani stran posudkového hodnocení rozhodující příčiny jejího zdravotního stavu a rozpor stran stupně závažnosti postižení stěžovatelky byl řádně objasněn (k tomu viz rozsudky zdejšího soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 3 Ads 3/2004 - 89, a ze dne 25. 6. 2003, č. j. 2 Ads 9/2003 - 50).

[10] Nejvyšší správní soud nepřehlédl ani aktuální judikaturu Ústavního soudu. Ústavní soud v nálezu ze dne 6. 3. 2018, sp. zn. III. ÚS 4160/16, akcentoval důraz na náležité zjištění stavu věci; za situace, kdy jsou závěry v posudcích posudkové komise opakovaně nedostatečné, je podle Ústavního soudu nutné provést další důkazy ke zjištění skutkového stavu (např. znaleckým posudkem). Tak tomu má být zejména tehdy, pokud posudek neodpovídá na všechny položené otázky, resp. jsou mezi posudky rozpory (viz bod V. uvedeného nálezu). Jak již však vyplývá z výše uvedeného, v dané věci obdobné

pokračování

nedostatky nenastaly (viz požadavky vyplývající ze shora uvedeného nálezu Ústavního soudu).

[11] Nejvyšší správní soud se přitom ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že závěry posudkových komisí jsou úplné a přesvědčivé. Posudkové komise se zabývaly všemi relevantními okolnostmi, které v projednávaném případě byly k datu vydání rozhodnutí žalované pro případ stěžovatelky významné, a tyto posoudily a odůvodnily logickým a vnitřně bezrozporným způsobem (tedy přesvědčivě).

[12] Rovněž závěr krajského soudu stran nemožnosti aplikovat v projednávaném případě princip funkční srovnatelnosti uvedený v § 1 odst. 2 vyhlášky č. 359/2009 Sb. konvenuje ustálené judikatuře. Krajský soud správně uvedl, že mentální anorexie je v předmětné příloze v kapitole V bodu 6 uvedena, a to ve dvou formách. Předmětné zdravotní postižení je tak daným katalogem jednoznačně kategorizováno, a není proto uplatnitelný princip funkční srovnatelnosti (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2018, č. j. 10 Ads 273/2017 - 24 a ze dne 17. 2. 2022, č. j. 6 Ads 378/2020 - 44).

[13] Krajský soud se vyrovnal správně i s dodatečnými zprávami, které osvědčují pozdější zdravotní stav stěžovatelky (případně vliv jejího zařazení do pracovního procesu na tento stav). Tyto zprávy nejsou pro projednávanou věc relevantní, neboť posudková medicína nepracuje se zdravotními postiženími ve světle prognóz či prevence. Povinností posudkové komise není hodnotit případný budoucí vývoj zdravotního stavu posuzovaného, nýbrž jeho zdravotní stav ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Přiznání invalidního důchodu nemá působit jako zdravotní prevence; naopak jde o reakci sociálního systému na již nastalé a prokazatelné snížení pracovní schopnosti nad určitou mez (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2016, č. j. 10 Ads 243/2016 - 30, či ze dne 24. 5. 2018, č. j. 7 Ads 167/2017 - 28). Pokud se zdravotní stav stěžovatelky po datu vydání rozhodnutí žalované zhoršil, a její pracovní schopnost dále poklesla, je na ní, aby v této nové situaci znovu požádala o invalidní důchod.

[14] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal existenci žádné právní otázky, která by svým významem přesahovala vlastní zájmy stěžovatelky, jakož ani existenci pochybení takové intenzity, které by mohlo vést k přijatelnosti kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021 - 39).

[15] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, proto ji v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[16] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4.). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť rozhodovala ve věci důchodového pojištění (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. května 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu